

Historický průzkum hranice jihlavského panství na moravské straně

LUBOMÍR PELTAN

1. Úvod

Vývoj města čerpajícího v počátcích z rudného bohatství, později z řemeslné výroby a obchodu, souvisel těsně s formováním jeho širšího hospodářského zázemí. Postupným zaokrouhlováním území po obou stranách zemských hranic se Jihlava stala významnou pozemkovou vrchností.

Jako městské statky se k ní dostaly desátkové vsi jihlavské fary, zčásti znovu osídlené, a zároveň i jiné vsi, kolem nichž se rozvíjelo dolování. Jádro pozemkového majetku je zachyceno v rejstřících městské sbírky z let 1425 - 1442. Patřily k němu tehdy kmenové vsi a jejich díly. Na Moravě Kosov, Püschhofen, Studénky, Rantířov, Bradlo, Pístov, Popice - Paseky, Horní Kosov a Hosov. V Čechách Henčov, Heroltice, Měšín, Hruškové Dvory a Staré Hory. Šlo o vsi v městském majetku již v roce 1323, kdy je král Jan privilegiem osvobodil od placení zemské berně.¹

Zdrojem růstu pozemkové držby se stalo ukládání peněžních prostředků získaných důlním podnikáním a později již zmíněnou hospodářskou činností. Převaha města se v okolí projevila po získání privilegia markraběte Jana Jindřicha v roce 1351, kterým dovoloval koupě ostatních zemských statků. Zvláště jižním směrem od Jihlavy se nacházelo území se značně rozdrobenou feudální držbou. Svobodné dvory, dědičné usedlosti a vesnice zde již od 14. a 15. st. drželi vedle drobné šlechty i příslušníci bohatých patricijských jihlavských rodů.² Vznik jihlavského městského panství a jeho růst³ se datuje od poloviny 15. st. a jeho vrchol spadá do 16. st. (příl. 1).

Rozsáhlé území panství bylo záhy a podrobně kartograficky zpracováno v době činnosti vrchnostenského úřadu. V letech 1778 - 1781 došlo k zaměření téměř veškeré dominikální a rustikální půdy na území všech poddanských vsí.⁴ Zároveň s koupěmi vsí byly získány i lesy a od roku 1787 zpracován soubor map pro potřeby lesního úřadu spolu s popisem hranic městských lesů.

Vývoj správního a územního členění lesů byl ukončen po roce 1846. Na sledovaném území byly vytvořeny tyto revíry a jejich části: revír Otín - Dürrwald, Birkenwald, Mitter-

wald und Pfafenwald, Haberplatz und Altehau, Satzing und Neue Teich; revír Popice - Diebholz, část bývalého kosteleckého revíru, Salavice, Loučky, drobné lesíky Erlberg, Obere Schlag a Langen Wand; revír Falknov; revír Dlouhá Brtnice - Untere Kieferwald, Obere Kieferwald, Lautschka Wald, Buchwald; revír Bradlo (Prodles) - Hosov, Vysoká, Pístov, část bývalého kosteleckého revíru; revír Milíř (Mailer) - rančířovský Scheibenteich, čížovský Obere Scheibenteich, Mittlere Scheibenteich, Untere Scheibenteich.⁵

2. Popisy hranic městských statků na základě archivních pramenů

Doklady o pozemkové držbě, řešení sporných otázek při vymezení hraniční linie, protokoly o hraničních pochůzkách, narovnáních, popisech a obnově hranic jsou v zápisech z jednání hospodářského direktoria. Průběh hranice a její vybavení byl zjištěn u statku Rantířov, panství Třešť, Brtnice a premonstrátského kláštera v Nové Říši.

2.1. Hranice se statkem Rantířovem

Dne 13. září 1759 byla prohlédnuta a obnovena hranice mezi vsí Rantířovem patřící dominikánskému konventu u kostela sv. Kříže a poddanskými vesnicemi Hosovem, Horním Kosovem a vrchnostenským lesem Bradlo.⁶ Na místě bylo zjištěno 69 hraničníků (dále H). Z tohoto počtu bylo 26 H starých, 19 nových, 24 bez udání stáří. Dále se zjistilo, že 15 H mělo značení písmeny CI, křížem a letopočtem 1690, 7 H označeno písmeny CI, křížem a letopočtem 1758, 4 H měly označení pouze křížem. Dva hraniční body nesly označení křížem vytesané do skály. V hraničním popise z 1. září 1834⁷ je uvedeno 78 H. Všechny měly kříž, 26 H je uváděno jako opracované. Počet H označených písmeny a letopočty zůstal stejný.

2.2. Hranice s třešťským panstvím

K zamezení rozepří a svárů mezi poddanými u bezděkovských a stájišťských hranic došlo k úmluvě a hraničnímu porovnání 21. listopadu 1614.⁸ Třešťskou stranu zastupoval poručník sirotků po Zikmundu Matěji Vencelíkovi z Vrchovišť, na Kamenici a Chýnově Petr Čížovský z Čížova a na Batelově, dále Václav Čížovský z Čížova a na Stacově, Albrecht Mautner, třešťský úředník a Nikodém Šváb z Třeště.

Za jihlavskou stranu byli přítomni Daniel Sczelter, Kryštof Šulc, Jakub Rassl, Jeremiáš Hoffsteter, Tomáš Světnička a Pavel Stably, úředník spravující stonařovský statek. Hranice v délce 2154 kroků byla osazena 28 H. Vedle 9., 12., 19., 21. H byl do stromů vysekán kříž. H poř. č. 1 byl postaven u začátku pavlovských hranic, podložen kovářskou struskou, uhlím z milíře a označen třemi kříži.

Nejstarší souvislý popis celého úseku hranice s třešťským panstvím od Salavic až k otínskému lesnímu revíru pochází z 8. července 1693.⁹ Hranice začínala u Třešťského potoka H s letopočtem 1653 a nápisem FRID a vedla loukami salavického dvora k rybníku. U dalšího rybníka při H poř. č. 3 dostali čtyři chlapci ze Salavic na pamětnou.¹⁰ Odtud vedla hranice k H poř. č. 7 potůčkem. Až k tomuto H měla jihlavská vrchnost právo lovu ryb. H poř. č. 10 měl vytesán nedokončený letopočet 155 (1557). Od něj začínala hranice tehdejšího loučského lesního revíru. H poř. č. 26 se jmenoval Sturtzenstein.

U H poř. č. 29 se jihlavské území jmenovalo Staffei. Rovněž H poř. č. 35 měl neúplný letopočet 57. Odtud vedla hranice údolím ke H poř. č. 40 s letopočtem 1557. Nacházel se zde také hraniční strom. U něj dostali na pamětnou dva chlapci z Třeště. Odtud pak tvořil hranici lesní potůček. U H poř. č. 44 začínalo lesní území Beranovce. Při H poř. č. 45 byly dva stromy označeny kříži. U třeštských panských luk zvaných Pusch baumer Wiesen stál H poř. č. 46 a u 49 končil beranovský les. Hranice dál pokračovala potokem mezi loukami dělicím území Suché, Prostředkovic na jedné straně a třeštského panství na straně druhé. U H poř. č. 57 začínalo území Stonařova.¹¹

Z celkového počtu 57 H jich 53 byly označeny křížem, 4 v loučském revíru dvěma kříži. Zde končila první část hraničního popisu.

V následujícím úseku, který začínal pod svahem při potůčku, byly H číslovány od začátku. Hranice od H poř. č. 1 vedla do svahu a pokračovala lesním terénem k stájištským a bezděkovským hranicím.

V druhé části popisu byly uvedeny celkem 64 H. Z toho 54 s jedním, 7 se dvěma, 3 se třemi kříži. H poř. č. 6 a 21 měl na sobě nápis FRID, a to na straně přivrácené k jihlavskému panství. 30. H měl vytesánu značku. 7 H mělo letopočet 1614 a 7 letopočet 1557. Poslední H stojící u začátku pavlovských hranic měl tři kříže s letopočtem 1679 a jeho tři hrany směřovaly k území panství Třeště, Telče a Jihlavy.

Znovu byla tato hraniční linie popsána 15. května 1787.¹² Východiskem se stal H nacházející se na hranici pozemku dvora Stranka, který se jmenoval Kratina. H byl označen třemi kříži a podložen za přítomnosti batelovských, jezdovických a salavických sousedů a vrchního hospodářského úředníka Jana Ernesta Böhma z Jihlavy kovářskými okujemi, cihlovou drtí a skleněnými střepy. Na pamětnou dostal chlapec Jakub Hury ze Salavic.

Popis uvádí, že 6 H směřovalo k Třeštské silnici a dál k Třeštskému potoku. Všechny H byly opatřeny podložím. Pod vrchnostenským rybníkem Mayteich stály proti sobě dva H. H stojící na salavickém území byl označen velkým křížem. Proti němu postavený na území jezdovického měl letopočet 1653, nápis FRID, kříž a byl opatřen obvyklým podložím. Až k těmto dvěma H měla jihlavská vrchnost právo lovit v potoku, odtud dál pak třeštská. Dalších sedm H vedlo k rybníku Forellteucht. Nalevo od něj se nacházel salavický vrchnostenský les, napravo jezdovický lesní revír. U H poř. č. 24 začínal loučský lesní revír. Jeden sáh a čtyři stopy vedle H stál další H s nedokončeným letopočtem 155.

Podél západního okraje loučského lesního revíru vedla lesní cesta označená H. H poř. č. 40 byl jmenován Gesturzten Stein a H poř. č. 49 Staffelstein. Od něj se cesta otáčela vpravo. Při H poř. č. 54 byla poznámka o hraničním javoru. H poř. č. 56 měl mimo kříže zkrácený letopočet 57. H poř. č. 60 nesl letopočet 1557, kamenickou značku a ležel při studánce.

Odtud směřovala hranice bažinatým údolím. Místo zde muselo být opět vyměřeno, vykolíkováno a opatřeno H s letopočtem 1787. Byly zde též vykopány jámy ve vzdálenosti 10 sáhů. Potůček odtud tekł východním směrem k H poř. č. 69, kde začínalo beranovské území. Jelikož zde nebyl žádný H, musela být hranice vyznačena jámami ve stejné vzdálenosti a s pomocí třeštské vrchnosti vykopán příkop 2 stopy široký a 1 stopu hluboký. Na konci lesa patřícího Tomáši Röderovi z Beranovce č. 5 byl vsazen H. Celý úsek měl délku 386 sáhů a byl ukončen H s letopočtem 1557. Za H poř. č. 74 vedla hranice obecními loukami náležejícími k Suché. Protilehlá třeštská strana se nazývala Buschbaum teucht.

Hranici zde určoval potůček, při kterém se nacházely H. U H poř. č. 83 je poznámka, že se kámen propadl a nemůže být vykopán do té doby, než opadne voda. Musí být dobře

podložen. U H poř. č. 90 začínal Mitteldörfer Wald. Nacházel se zde starý olšový kolík. Dále měla hranice vést mezi olšovými pařezy. Od H poř. č. 91 začínal 320 sáhů dlouhý úsek lesní hranice. Les se nazýval Stanner Kirchenwald. Od H poř. č. 93 začal opět jihlavský vrchnostenský les. K H poř. č. 95 vedla hranice do svahu. H musel být odhrabán, postaven a označen podložím. Odtud směřovala hranice ke H poř. č. 96, se kterým bylo naloženo stejným způsobem. Za ním odbočovala hranice vpravo přes komunikaci zvanou Stanner Weeg ke H poř. č. 98 se dvěma kříži a letopočtem 1557. H poř. č. 99 je uváděn jako vysoký kámen s nápisem F:R:I:D:H: a křížem. Hranice pak pokračovala mezi pozemky třeštského panství a lesem jihlavského panství zvaným Pfaffen Waldungen. H poř. č. 123 a 127 měly značku.

U H poř. č. 134 je poznámka o lese Mitterwald, který hraničí s třeštským územím. U H poř. č. 139 probíhala hranice mezi otínskými a stájištskými poli. Při H poř. č. 151 začínal vrchnostenský les Dürrwald. Od H poř. č. 153 začínalo bezděkovské území. H poř. č. 139, 141, 150 měly letopočet 1614, H poř. č. 157 měl viditelnou letopočtovou číslici 4.

Předposlední hlavní H poř. č. 161 byl vsazen na konci hranice s třeštským panstvím za přítomnosti jihlavského vrchního úředníka Jana Ernesta Böhma, telčského nadlesního Františka Poschana a třeštského pojezdného Lorence Badera. H byl označen z třeštské strany písmeny HT, jihlavské HI, telčské HT, letopočtem 1787 a křížem.

Celkem jsou v popise uvedeny 162 H. Z toho 128 mělo jeden kříž, 16 dva, 2 tři. U 4 bylo výslovně uvedeno, že nemají kříž. Vyskytly se tyto charakteristiky H: 1 hlavní, 2 staré, 10 nových, 9 s podložím, 2 dlouhé, 1 propadající se, 2 ležící, 1 odřený, 1 z křemene, 10 velkých, vysokých nebo větších.

Podle letopočtů: 4 s úplným letopočtem 1614, 1 s neúplným letopočtem 1614, 12 s 1557, 2 neúplné, po jednom 1724, 1787, 3 s nápisem FRID(H), 1 s písmeny HT, HI, HT, 1 IS, TT, I, 2 měly kamenickou značku.

Jako další hraniční instrumenty jsou jmenovány: dvakrát borovice označené jednou dvěma a podruhé jedním křížem, můstek přes potok, javor, čtyřikrát olše, olšové pařezy, olšový kolík, smrk s křížem, třikrát příkop v bažině, dvakrát potůček, dvakrát jámy a jednou stará cesta.

V roce 1860 došlo již jen k rekonstrukci části úseku hranice při popickém revíru Louček a jezdvovickém revíru třeštského panství Šternbachů.¹³ Tam, kde vedly staré cesty, nebo se klikatily potoky, nebylo časem možno provést hraniční identifikaci, což vedlo ke sporům. Byla proto provedena obchůzka a s pomocí starého popisu a nové katastrální mapy byly H označeny identifikačními čísly od 1 do 81. Reambulace začala mezi lesní parcelou č. 885 b a pozemkem salavického usedlíka Tomáše Krautschneidera č. 14, č. kat. parc. 1038 u hraničního potoka zvaného Forellebachl, kde byl vsazen nový H označený po stranách $\frac{HT}{1860}$ a $\frac{STI}{N.1}$, oba podložené střepy skla, kovářskou struskou a cihlovou drtí. Po 535 sázích, kde se hranice od potůčku odkláněla, byly vsazeny další dva H $\frac{HT}{1860}$ a $\frac{STI}{N.2}$. Pak následovaly běžně očíslované H. Protože mezi H identif. č. 9 s neúplným letopočtem 155 a H identif. č. 10 vedla hospodářská cesta, byla zde hranice znovu určena, změřena a zajištěna 17 hraničními body.

Odtud se pak H střídaly pravidelně po stranách hranice až k H identif. č. 34 s letopočtem 1724. H identif. č. 37 se jmenoval Gestuzenstein a H identif. č. 49 Staffelteich. H identif. č. 59 byl uveden s velkým křížem a letopočtovou číslicí 5 vlevo a 7 vpravo od kolmého břevna kříže. U H identif. č. 63 se značkou a letopočtem 1557 se hranice lomila k východu.

Vyvěral zde potůček a místo se nazývalo Grenzbrunnen. Potůček každý rok měnil koryto, a proto bylo dohodnuto vyznačit hranici kameny a od jednoho k druhému vykopat rovný hraniční příkop, který by odváděl vodu a zpevňoval hranici. H identif. č. 69 stál u louky Dammwiese. Příkop byl veden dále až ke H identif. č. 81 se značením $\frac{HT}{1860}$ a $\frac{STI}{N. 81}$. Louka při něm patřila Antonínu Hugrechtovi z Třeště č. 116. Touto hraniční úpravou byla v podstatě hranice s třeštským panstvím stabilizována.

2.3. Hranice s brtnickým panstvím

Východiskem popisu nového měření a úprav hranice oddělující část revíru Dlouhé Brtnice Buchwald a revíru brtnického panství Nepomuky provedeného ve dnech 4. až 6. července 1787 se stal třístranný kámen umístěný u pavlovských polí a stojící na hranicích jihlavského, telčského a brtnického panství. Nesl označení písmeny J, T, P a tři letopočty 1718.¹⁴

H poř. č. 2, 5, 6, 13, 14 a 16 měly na brtnické straně iniciály panství HP a protilehlé iniciály jihlavského SI. Nad H poř. č. 3 a 4 byla zhotovena hraniční hromada. U H poř. č. 6 stál buk. H poř. č. 8 měl písmena jen z jedné strany. Za H poř. č. 9 byl počítán neoznačený kámen opatřený podložím spolu s hraniční hromadou vedle skupiny starých buků. H poř. č. 10 byla hraniční hromada. H poř. č. 11 se nacházel spolu s hraniční hromadou v místě zvaném Alter Mailer. Bez označení byl H poř. č. 12. H poř. č. 15 měl písmena HP a SI a identif. č. 2 A. Poslední H poř. č. 17 byl trojhranný hlavní s písmeny T, J, P bez letopočtu. Zde také končilo brtnické území a začínalo novoříšského kláštera.

2.4. Hranice s panstvím premonstrátského kláštera v Nové Říši

Dne 29. května 1739 byla upravena hranice mezi klášteřem a nadační vsí Novou Říší a jihlavskou vrchností u hranic s Dlouhou Brtnicí v místě zvaném Lautschka Teucht a Hladovem (Leidenhunger).

Základní H byl vsazen u brtnických, novoříšských a jihlavských hranic, opatřen iniciálami všech tří panství a podložen. Odtud byla vytyčena hranice sporným územím mezi hladovskými a dlouhobrtnickými pozemky při zemské silnici (Land Strasse) do Vídně směrem k lesu Buchwald. Hranice o délce 3166 kroků byla vyznačena 23 H s křížem a jednou břízou označenou dvěma kříži.

U H poř. č. 1 dostali na pamětnou chlapi Jan Prycl, Bartoloměj Štancl a Ondřej Fortelný z Dlouhé Brtnice, u H poř. č. 2 Pavel Janko, Jiří Janko a Matouš Štefl rovněž z Dlouhé Brtnice. U H poř. č. 8 Jiří Myslivec, Jan Švic a Jiří Pokorný z Hladova.¹⁵

K další obnově hranice došlo za přítomnosti člena jihlavského magistrátu Jana Kolíska s doprovodem, preláta novoříšského kláštera Josefa Bernarda Pelikána s doprovodem 19. června 1786.¹⁶ Počáteční H u společných novoříšských, brtnických a jihlavských hranic byl opatřen iniciálami názvů panství CN, HB, SI.

2.5. Hranice s brtnickým panstvím

Na základě ujednání mezi královským rychtářem města Jihlavy Janem Dominikem Heilmanem a členy hospodářského direktoria, majitelem brtnického panství hrabětem Antoniem Rombaldem Collaltem a opatem Nepomukem Augustinem Viminkem

zastupujícím novoříšský klášter došlo ve dnech 6. a 7. října 1735 ke hraniční obchůzce. Její začátek byl u trojhranného H v lese u rybníka Lautschka Teucht a směřovala podél jihlavské a brtnické hranice k dlouhobrtnickému dolnímu mlýnu.¹⁷

Osazení H bylo provedeno řádně a bez hádky. Pod kameny bylo na znamení pravého a nesporného poznání a přiznání uloženo kamení, kusy uhlí, střepy skla a kovářské okuje. Při této příležitosti byla projednána sporná místa u dlouhobrtnické hranice zvaná Rothacker. Spor o pozemky mezi Dlouhou Brtnicí a Brtničkou byl veden v letech 1727 - 1730.

Popis hranice s brtnickým panstvím v celé její délce je datován 4. až 25. červencem 1787.¹⁸ V těchto dnech byla provedena obchůzka a popis podél východního okraje území Dlouhé Brtnice, městečka Stonařova, dvora Sokolíčka, Rosic, Cížova a Studének, osad patřících k jihlavskému panství, při hranici s osadami náležejícími k brtnickému panství Opatovem, Brtničkou, Jestřebím, dvorem Zhořcem, Uhřinovicemi a Přisekou.

Východiskem se stal H v lese Lautschka Wald u Dlouhé Brtnice, který nesl iniciály CN, HP, SI a letopočet 1768. Další H poř. č. 2, 3, 6 měly značku ježka. H poř. č. 9 se nacházel u brtnického vrchnostenského rybníka Rukáv. Pak hranice vedla podél okraje dolního dlouhobrtnického rybníka po hrázi nalevo od mlynářovy zahrádky, potůčkem a loukami vzhůru k zaniklému rybníčku Matouše Přibyla z Brtničky č. 7. Dál pak při pěšině k zaniklému rybníčku Josefa Musila z Brtničky č. 3. Odtud stoupala loukami na hráz rybníčka Martina Janka z Dlouhé Brtnice č. 15.

Hranice směřovala při potůčku ke H poř. č. 24, kde začínaly obecní dlouhobrtnické pastviny. Byla zde udělána nová hraniční hromada. Následujícím H poř. č. 25 byl velký kámen opatřený v podloží kovářskými okujemi. Také zde byl pro lepší oddělení obou území vykopán příkop. Za H poř. č. 31 vedla hranice k cestě zvané Kleinpirnitzen Weeg. Tato cesta spolu s hranicí mířila ke dvěma označeným bukům, u kterých stál H poř. č. 34 s křížem, písmeny HP, SI a letopočtem 1787. Zde byla také udělána hraniční hromada napravo od další komunikace zvané Alte Strasse.

Pak hranice sledovala průběh této komunikace až ke H poř. č. 43, od kterého směřovala do místa zvaného Zwieselteuch, které patřilo na území dvora Zhořce. Odtud pokračovala pod hráz rybníka Iglauerteuch a k rybníku Kollaltoteuch při rybniční výpusti zvané Tümpel.

Dál hranici určoval potok až k hrázi rybníka Mitterteuch. Za ní potok dělil brtnické louky od louky Johanna Kladenského ze Stonařova č. 73 až k dalšímu rybníku Kollaltoteuch. V loukách vedla hranice ke hrázi pustého rybníka, jehož pravá strana patřila k Brtnici, levá ke Stonařovu. Hranice zde byla tvořena přítokem zprava a stoupala napravo od luk zvaných Stannere Kirchenwiesen. V popise je poznámka, že z těchto luk stonařovský farář odvádí brtnické vrchnosti devět grošů ročně, protože louky byly dříve zatápěny rybníčkem, který patřil k brtnickému panství.¹⁹

Hranice dále vedla potůčkem nalevo od studánky Kroles Brünndl a pak pokračovala při stonařovských obecních pastvinách a obecním lese, překročila cestu a stoupala kolem luk Böhmisch Wiesen k obecnímu stonařovskému lesu. Podél jeho hranic se nacházelo 6 H, které měly vytesána písmena MS. Na H poř. č. 78 se nacházela kamenická značka.

Při loukách Hirten Wiesen pokračovala hranice až k potůčku jižně od komunikace Trebitscher Strasse. Jeho korytem vedla ke H poř. č. 98, který se nacházel u západního okraje lesa Matouše Masopusta z Jestřebí č. 2. U H poř. č. 103 přecházela polní cestu Stanneren fuss Steig. Zde začínala pole dvora Sokolíčka. Od nich napravo pokračoval les Lhotka náležející k brtnickému panství. H poř. č. 117 se nacházel u cesty Ruprenzer und

Roschitzer Weg. Od H poř. č. 129 se hranice ostře lomila vpravo a směřovala mezi rosickými a uhřínovskými loukami k rybníku Markuteuch, který patřil Janu Pauserovi z Uhřinovic č. 7. Dále pak vedl hraniční příkop podél okraje rybníka Neuteuch. Pod jeho bažinatou výpustí vedl dál příkop k rybníku Ressteuch, který se rozkládal na konci luk patřících Matouši Vincencovi z Uhřinovic č. 9 a Martinu Biedermannovi z Rosic č. 4.

Pod rybníkem odbočovala hranice západním směrem proti toku potoka Seifen bachl mezi příseckými a rosickými loukami. Při H poř. č. 138 se hranice setkala s komunikací zvanou Hohen oder alten Steig. U H poř. č. 140 je jmenována hohen Strasse. Vedla mezi čížovskými a příseckými pozemky až k H poř. č. 152.

U H poř. č. 154, kde stála socha sv. Jana Nepomuckého, překračovala komunikaci Bürnitzer Strasse. Nejdříve vedla potokem ke hrázi rybníka Jana Mikšihho ze Studének č. 11 a končila u pole Farkačka patřícího Filipu Verskovi ze Studének č. 2.

Popis obsahuje charakteristiku 164 hraničních bodů. Z toho je uvedeno 40 H bez bližšího určení. Další jsou charakterizovány: 5 H s podložím, po jednom H u cesty, potoka, příkopu, s podložím u potoka. Uváděny jsou 62 hraniční hromady, blíže určeny takto: 4 s H, 4 s H a podložím, 3 s křemenem a podložím, 1s další hromadou kamení, další u hráze, louky, smrku, dvou lískových keřů, lípy. Po dvou se hraniční hromady vyskytovaly u silnice, potůčku, cesty. Šestkrát je zmiňována rybníční hráz, pětkrát rybník, potůček, louka u potůčku, třikrát louka, dvakrát les, jedenkrát votivní plastika, studánka.

3. Průběh hranice v dnešním terénu a její srovnání se stavem podle indikačních skic stabilního katastru

Zjišťování v terénu bylo provedeno v letech 1986 - 1989. Pro srovnání stavu byly použity údaje o průběhu hranice, počtu, stáří a poloze H z indikačních skic stabilních katastrů okrajových obcí jihlavského panství z roku 1835.²⁰ V tabulkách jsou uvedeny údaje o zachovaných H následovně: poř. číslo výskytu v terénu, evidenční číslo, pokud se nachází, počet křížů, letopočet, označení písmeny, nápisem, značkou, poznámka o tvaru, velikosti, poloze a odkaz na obrazovou přílohu. Sousední panství s delší hraniční linií byla rozdělena na kratší hraniční úseky.

3.1. *Hranice se statkem Plandry, Vyskytnou nad Jihlavou, statkem Rantířovem, Dvorci, Cejlí, Kosteleckým Dvorem, Dolní Cerekví a Novým Světem*

Na hornokosovském úseku byl 21 H. Z toho 5 s letopočtem 1690, 2 1750, 7 s písmeny CS. Na hosovském 68 H, z toho 10 s letopočtem 1690, 4 1750, 16 s písmeny CS. Jedním H končila hranice poblíž vyústění Jedlovského potoka do řeky Jihlavy, další se nacházel mezi Cejlí a Kosteleckým Dvorem. Na úseku hraničícím s Novým Světem, který patřil k batelovskému panství, bylo 9 H. Dalších 6 H vymezovalo hranice na salavickém úseku. Poslední, označený třemi kříži, stál u hranice jihlavského, batelovského a třeštského panství. Salavické pozemky se zde nazývaly Grenzfelder.

Začátek hranice tvoří řeka Jihlava s enklávou rantířovského statku. Při jeho okraji stoupá z údolí do zalesněného svahu přes železniční trať, směřuje k silnici III/01945 Rantířov - Horní Kosov kolem rybníka Damle k Hosovu. Odtud vede přes hráz rybníka Bradlo k severozápadu, kde je při okraji lesa ještě patrná jako mělká struha. Asi po 500 m

se odklání k západu proti toku lesního potůčku k prameni vyvěrajícímu ze studánky. Od ní vede příkop, který se asi po 300 m lomí k západu a povlovně klesá do údolí řeky Jihlavy.

Západní okraj Kostelce a Salavic krátce hraničí s osadou Nový Svět, a to směrem od řeky k okraji bývalé zájezdny hospody. Hranice překračuje silnici II/639 Kostelec - Dolní Cerekev a za oploceným jímačem vody směřuje k jezдовickým hranicím.

Hosov, hraniční úsek s Rantířovem

poř. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	1	-	-	převážně v zemi
2.	-	-	-	čtyřhran
3.	1	-	-	míst. původu
4.	-	1690	-	čtyřhran, obr. 1
5.	-	1852	StJ, GF	zaobl. protáh. čtyřhran
6.	-	-	StJ, GF	zaobl. protáh. čtyřhran
7.	-	-	StJ, GF	zaobl. protáh. čtyřhran
8.	1	1690	SC	zaobl. čtyřhran, obr. 2
9.	-	-	StJ, GF	zaobl. protáh. čtyřhran
10.	1	-	-	míst. původu
11.	1	-	-	míst. původu
12.	2	-	-	míst. původu
13.	1	-	-	míst. původu
14.	1	-	-	míst. původu
15.	1	-	-	míst. původu

3.2. Hranice s třeštským panstvím

Na jezдовickém úseku bylo při hranicích se Salavicemi zpočátku 7 H, podél přítoku Třeštského potoka 11 a dále v lese 4 H. Poslední stál u hraniční cesty. Na okraji loučského území, hraničícího dvěma třetinami s jezдовickým a třetinou s revírem Zadní Pouště, bylo 40 H. V loukách západně Suché u hraničního potoka se nacházelo 10 H, u hranic s Prostředkovci 6 a na okraji lesa Markt Stannern Kirchen wald 2 H.

Na úseku lesa Pfaffenwald byly 33 H. Při okraji lesa Mitterwald u stájištských hranic 28 H, z toho 3 měly letopočet 1557 a 3 1614. V závěru úseku při hranicích s Bezděkovem se nacházelo 8 H. V pořadí druhý měl neúplný letopočet 4 (1614).

Celý hraniční úsek třeštského panství vede podél území Salavic, Louček, Beranovce, Suché, Prostředkovic a Otína. Zpočátku směřuje kolem severního okraje území Jezdovic, kde se na přechodu silnice III/4061 nachází H označující hranice soudního okresu Třešť a Jihlava. Pokračuje do údolí Třeštského potoka a pak proti jeho pravému přítoku k lesnímu rybníčku Jezírko. Za ním vede při okraji bývalého jezдовického revíru hraničícího s Loučkami, kde je v terénu velmi dobře zachovaný hraniční příkop. Odtud klesá po spádnicí lesního potůčku bažinatým terénem ke hranicím s Beranovcem. Zde pokračuje podél jeho

západního území kolem rybníka Buchsbaum a chat přes lesní cestu ze Suché do Třeště ke hraničnímu potůčku v loukách patřících k Suché a Prostředkovicím.

Loučky, Beranovec, hraniční úsek bývalého jezdovického revíru a Zadní Pouště

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	-	-	-	-	zaobl. čtyřhran
2.	-	-	-	-	míst. původu
3.	-	1	-	-	míst. původu
4.	-	1	-	-	zaobl. čtyřhran
5.	44	1	-	-	míst. původu
6.	46	2	-	-	míst. původu
7.	47	1	-	-	míst. původu
8.	-	2	-	-	míst. původu
9.	49	1	-	-	míst. původu
10.	50	1	-	-	míst. původu
11.	-	1	-	-	míst. původu
12.	-	1	-	-	míst. původu
13.	-	1	-	-	zaobl. čtyřhran
14.	55	1	-	-	zaobl. čtyřhran
15.	56	2	-	-	zaobl. čtyřhran
16.	57	1	-	-	zaobl. čtyřhran
17.	58	1	-	-	zaobl. čtyřhran
18.	59	2	57	-	čtyřhran
19.	-	1	-	-	míst. původu
20.	63	1	1557	značka	míst. původu, obr. 3
21.	-	1	-	-	zaobl. čtyřhran
22.	31	1	-	-	zaobl. čtyřhran
23.	33	1	-	-	zaobl. čtyřhran
24.	34	1	-	-	zaobl. čtyřhran
25.	39	1	1557	-	zaobl. čtyřhran

Od potůčku stoupá hranice podél lesní části patřící do otínského katastru přes silnici II/402 Třešť - Stonařov. Do roku 1988 zde ležel v silniční struze H bývalého soudního okresu Třešť a Jihlava. Místo se nazývá Ušraňku. Za silnicí je dobře patrný hraniční příkop, který je ale narušován provozem na přilehlé lesní cestě. Lesní část od silnice k jihu se nazývá Farský les.

* * *

Otín, lesní část Farský les, hraniční úsek Pouště

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	-	1	-	-	míst. původu
2.	-	1	-	-	míst. původu
3.	37	2	1557	-	míst. původu
4.	-	3	-	FRIDE	výš. 107 cm, obr. 4
5.	38	1	1557	-	míst. původu
6.	40	2	-	-	mimo příkop
7.	41	2	-	-	převáž. v zemi
8.	42	1	-	-	mimo příkop, míst. pův.
9.	43	2	1557	-	míst. původu, obr. 5
10.	44	1	-	-	mimo příkop, míst. pův.
11.	46	1	-	-	mimo příkop, míst. pův.
12.	47	2	1557	-	mimo příkop, míst. pův.
13.	49	1	-	-	není zasazen, míst. pův.
14.	50	1	-	-	míst. pův.
15.	51	3	1557	FRIDE	míst. pův.
16.	52	2	-	-	míst. pův.
17.	53	1	-	-	míst. pův.
18.	54	1	-	-	míst. pův.
19.	55	1	-	-	míst. pův.
20.	56	1	-	-	míst. pův.
21.	-	2	1557	-	nepravidel. plochá deska
22.	58	1	-	-	míst. původu
23.	59	2	-	-	míst. původu
24.	60	3	-	-	míst. původu
25.	61	2	-	značka	míst. původu
26.	-	1	1557	-	mimo příkop, míst. pův.
27.	-	1	-	-	míst. původu
28.	-	2	-	značka	oprac. čtyřhr., výš. 73 cm, obr. 6

V úseku se zachoval vysoký počet H, strany s letopočtem nebo křížem byly pečlivě vyhlazeny a orientovány k jihlavskému panství. Evidenční číslování je shodné s číslováním H po obvodu lesní části bývalého otínského revíru Haberplatz und Altehau.²¹

Podél okraje otínského Středního lesa hraničí sousední stájištské pozemky v těchto místech zvané U hranic.

* * *

Otín, lesní část Střední les, hraniční úsek Stájiště

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	71	1	-	-	míst. původu
2.	73	1	1557	-	míst. původu
3.	74	1	-	-	míst. původu

Na hranicích s Bezděkovem vede v otínském Suchém lese dobře zachovaný násep se struhou. Začáteční a poslední H pocházejí z novější doby.

Otín, lesní část Suchý les, hraniční úsek Bezděkov

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	-	1	-	SI	zaobl. čtyřhran
2.	-	1	-	-	míst. původu
3.	-	1	-	-	míst. pův., přev. v zemi
4.	42	1	-	-	míst. původu
5.	-	1	-	-	míst. původu
6.	-	1	-	-	míst. původu
7.	44	1	-	-	míst. původu
8.	-	1	-	SI	zaobl. čtyřhran

Za H poř. č. 8 pokračuje hranice jako meliorační struha. Hranice končí v místě zvaném U baby.²²

3.3. Hranice s telčským panstvím

Na začátku při hranicích s Otínem se nacházelo 6 H. 3 H měly letopočet 1718, 2 písmena T I, 1 písmeno T. První v pořadí nesl písmena GTT.

Dlouhobrtnická hranice začínala H označeným písmeny WO (Wotin), PR (Pirnitz), PA (Pailenz) a pokračovala 13 H. Z toho 9 bylo značeno písmeny TI (Teltsch, Iglau) a letopočetem 1718. Ve směru pokračování hranice přes silnici z Dlouhé Brtnice do Pavlova a dál k Bukovému lesu bylo 28 H. V polích při pavlovských hranicích měly 3 označení písmeny TI, 2 z toho letopočet 1718. Na začátku Bukového lesa byl H s letopočetem 1842 a písmeny TP, další měl letopočet 1718 a písmena HT (Herrschaft Teltsch) a SI (Stadt Iglau).

Při okraji dlouhobrtnického katastru v místě W Hoderzale vedl od lesa Paseka až k loukám Wiesen ve Žlabech hraniční pás obecních pozemků.

Dnešní hraniční úsek s telčským panstvím začíná na hranicích Otína, Dlouhé Brtnice a Pavlova v místě U baby. Zpočátku je v terénu jen málo zřetelný hraniční příkop podél

jižního okraje bývalého obecního otínského lesa Majvald. Z protilehlé pavlovské strany je místo nazýváno Hraničák.

Dlouhobrtnická hranice začíná západně od silnice II/405 Stonařov - Telč. Louky zde byly dříve obhospodařované poddanými z Dlouhé Brtnice a přesahovaly komunikaci. Tvořily z dlouhobrtnického katastru protáhlý výběžek západním směrem vsunutý mezi dřívější otínský Birkenwald a pavlovské louky zvané Planiště a Velké Houbizny. Hranice se na východním okraji luk obrací k jihu směrem ke hraničnímu kříži z roku 1836 stojícímu u silnice III/4036 Dlouhá Brtnice - Pavlov. Hraniční dlouhobrtnická a pavlovská trať byla v tomto úseku oddělena dvěma souběžnými mezními pásy.²³

Po překročení silnice směřuje hranice kolem lesa Boroví a východního kraje lesa Kopaniny. V terénu je patrný hluboký úvoz na okraji lesa, kterým dříve vedla cesta z Dlouhé Brtnice do Nevcehle. Hraniční úsek končí při západním okraji Bukového lesa.

Na hranicích s telčským panstvím se dnes nachází jediný H v místě zvaném U trojáku při potoku Jihlávce. H nese evid. číslo 1, je orientován třemi hranami k pavlovským, dlouhobrtnickým a otínským pozemkům. Na straně přiléhající k telčskému panství se nalézá vytesána pětিলistá růže. Ve třech jmenovaných směrech jsou vyznačeny kříže. (obr. 7).

3.4. Hranice s brtnickým panstvím

Na hranici se nacházelo 15 H. První byl značen písmeny TPI a letopočtem 1718. Dalších 13 H mělo písmena HP (Herrschaft Pirmitz) a SI. Poslední 15. H měl písmena CN (Closter Neureich), HP a SI s letopočtem 1786. Na úseku se mimo toho nalézaly tři hraniční hromady.

Hranice vede lesem severně od bývalého revíru Nepomuk podél jižního okraje Bukového lesa.

Dlouhá Brtnice, lesní část Bukový les, hraniční úsek Nepomuk

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	70	1	-	HP	zaobl. čtyřhran
2.	72	1	-	-	zaobl. čtyřhran
3.	73	1	-	HP	zaobl. čtyřhran
4.	74	1	-	HP, SI	zaobl. čtyřhran
5.	75	1	-	HP	zaobl. čtyřhran
6.	76	1	-	HP, SI	zaobl. čtyřhran
7.	77	1	-	-	míst. původu
8.	78	1	-	HP	zaobl. čtyřhran
9.	80	1	-	HP	zaobl. čtyřhran
10.	81	1	-	HP	zaobl. čtyřhran
11.	82	1	-	HP	zaobl. čtyřhran
12.	83	1	-	HP	zaobl. čtyřhran
13.	84	1	-	FRIDEN	zaobl. čtyřhran
14.	85	1	-	HP, SI	zaobl. čtyřhran
15.	86	1	1786	CN, HP, SI	míst. pův. opracov.

H poř. č. 6 má písmeno I vytesáno v novogotické kursívě. H poř. č. 15 se jmenuje Troják. Ve vzdálenosti asi 100 m severozápadně před H poř. č. 13 odbočuje severním směrem varianta hraničního příkopu, která dnes slouží jako svodnice povrchové vody. Protože se za H poř. č. 15 hranice vyznačená příkopem lomí k severu, vznikl zde tak hraniční trojúhelník z příkopů mezi brtnickým, jihlavským a následujícím novoříšským panstvím. V jeho jižním vrcholu se nachází trojboký H poř. č. 15, který definitivně určuje polohu trojmezí. Místo se jmenuje V rozepři. Terénní situace ukazuje, že zde došlo ke hraničnímu sporu.

Kolem jmenovaných H vede po náspu pěšina, které se říká Na hraničkách.²⁴ Dokladem smírného vyřešení sporu je nápis FRIDEN na H poř. č. 13, od něhož vede východním směrem definitivní hraniční příkop. Všechna evidenční čísla jsou provedena ze strany jihlavského panství.

3.5. Hranice s panstvím premonstrátského kláštera v Nové Říši

Bylo zde celkem 37 H. Z tohoto počtu 6 podél východního okraje lesa Buchwald s označením písmeny CN, dalších 5 u hranice mezi dlouhobrtnickými a hladovskými poli, a to až k silnici zvané Commercial Strasse vedoucí od Znojma na Jihlavu. Zbývajících 14 se nacházelo při západním okraji lesa zvaného Lautschka wald a dalších 13 při jeho jihovýchodním okraji.

Hraniční úsek dnes probíhá mezi Bukovým a Loučským lesem, které oba patří do katastru Dlouhé Brtnice. Mezi ně se od jihu vklíní podél silnice I/38 Znojmo - Jihlava pozemky obce Hladova. Od myslivny zvané V kvartýru nacházející se v jihozápadním cípu Loučského lesa se hranice lomí východním směrem nejdříve při cestě do Opatova, později se od ní v mírném oblouku odklání severovýchodním směrem ke hrázi bývalého rybníka. Odtud směřuje k východnímu okraji lesa Boroví do míst, kde se stýká s brtnickým panstvím. Místo se jmenuje V zálomí.

Dlouhá Brtnice, lesní část Bukový les, Loučský les, hraniční úsek Hladov

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	87	1	-	CN	zaobl. čtyřhran
2.	60	1	-	-	zaobl. čtyřhran
3.	61	1	-	-	zaobl. čtyřhran
4.	62	1	-	-	zaobl. čtyřhran
5.	-	1	-	-	zaobl. čtyřhran
6.	-	1	-	-	zaobl. čtyřhran
7.	53	2	1768	HP, SI, CN	míst. původu, obr. 8

První H se nalézá na samém počátku východního okraje Bukového lesa, dalších 5 při západním okraji Loučského lesa. Poslední na začátku lesa Boroví v místě V zálomí.

3.6. Hranice s brtnickým panstvím

Východní část brtnického panství je ze všech ostatních panství nejdelší. Začíná od opatovských a hladovských hranic při dlouhobrtnickém území uvedeným posledním H. Prvních asi 100 m je zřetelně zachováno v terénu hraničním příkopem. Za lesní komunikací ale koncem 70. let splynul s vybudovanou svážnicí do údolí potoka Brtničky. Na tomto úseku se nacházelo 8 H.

Od potoka Brtničky vede hranice s pozemky vesnice Brtničky kolem bývalého Kunštárova mlýna přes silnici III/4036 Dlouhá Brtnice - Opatov. Od ní stoupá proti potoku a v krátkém úseku pak vede zmeliorovanými loukami zvanými V rybníčkách až k lesu na stonařovském katastru zvaném U Nového rybníka. Před lesem určovala hranici polní cesta zvaná V kolajích směřující z Brtničky do Stonařova. Komunikace byla zrušena v padesátých letech, stejně tak jako cesta směřující z Dlouhé Brtnice do Stonařova. Nazývala se Stará cesta. Obě komunikace se před lesem U Nového rybníka stýkaly.

Na tomto úseku byly 24 H a 46 hraničních hromad. Zachovaly se pouze 2 H. První je umístěn na pravé straně můstku přes silnici III/4036 Dlouhá Brtnice - Opatov, druhý na konci přibližně 200 m dlouhé hranice lesa U Nového rybníka s územím Brtničky. H pochází z novější doby, je značen křížem, má tvar zaobleného čtyřhranu a zboku má písmena VB (velkostatek Brtnice).

Rozsáhlý komplex Jestřebského lesa zvaný též Aleje hraničí se stonařovským územím zpočátku podél východního okraje lesa U Nového rybníka, a to v délce asi 300 m bývalým hraničním příkopem, dnes upraveným jako svodnice povrchové vody. Pak se s příkopem stýká lesní komunikace. Při přechodu přes lesní cestu Zelená alej je narušen v délce několika desítek metrů. Opětovně pokračuje střídavě po stranách lesní komunikace, posléze se od ní odchyluje k loukám nacházejícím se na místě zaniklého rybníka. Hraniční úsek byl značen 16 H, z toho 2 měly letopočet 1787 a 3 1800.

Stonařov, lesní část U Nového rybníka, hraniční úsek Jestřebský les

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	15	2	-	S:I;, HP	zaobl. čtyřhran
2.	14	1	-	S:I;, HP	zaobl. čtyřhran
3.	13	1	-	S:I;, HP	zaobl. čtyřhran
4.	10	1	1800	I:S:	zaobl. čtyřhran
5.	-	-	1800	-	zaobl. čtyřhran
6.	-	1	1800	-	zaobl. čtyřhran
7.	7	1	1800	-	není zasazen
8.	5	1	-	S:I;, HP	zaobl. čtyřhran
9.	4	1	-	S:I;, HP	zaobl. čtyřhran
10.	2	1	-	S:I;, HP	zaobl. čtyřhran
11.	-	-	-	-	míst. původu
12.	-	-	-	-	míst. původu
13.	1	1	-	S:I;, HP	zaobl. čtyřhran

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
14.	-	-	-	-	míst. původu
15.	-	-	-	-	žulový kvádřík
16.	-	1	1787	S:I, HP	zaobl. čtyřhran

Hranici s územím dvora Zhořce tvoří jižní větev zmeliorovaného potoka Jihlávky a později jeho pravý přítok pramenící v loukách zvaných Ibršár. Na přítoku se nachází rybník obnovený v roce 1960.²⁵ Na úseku se nacházelo 19 H, jeden s letopočtem 1800.

Stonařov, hraniční úsek dvůr Zhořec

poř. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	-	-	-	míst. původu
2.	1	1800	-	zaobl. čtyřhran
3.	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
4.	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
5.	-	-	-	míst. původu
6.	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
7.	-	-	-	míst. původu
8.	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
9.	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
10.	1	-	-	zaobl. čtyřhran
11.	-	-	HP	zaobl. čtyřhran

H poř. č. 1 a 2 jsou na začátku úseku v louce pod hrází zaniklého rybníka, čís. 3 a 4 v korytě přítoku mezi stonařovským obecním lesem a Jestřebským lesem. Ostatní se nacházejí v bažinaté loučce Ibršár podél okraje Jestřebského lesa.

Od loučky směřuje příkop v mírném odklonu do Jestřebského lesa. Na jeho okraji se rozděluje do dvou směrů. Východněji položená varianta, kde se též nacházejí H, vyznačuje definitivní průběh hranice. Oba příkopy se pak opět stýkají před lesním úsekem bývalé polní Prostřední cesty. Odtud vede příkop až k prameništi hraničního potůčku před silnicí II/402 Stonařov - Kněžice. Překračuje Tabulní alej a přechází přes silnici. Na potůčku se nacházely 3 H. Dnes zde není žádný.

Stonařov, část obecní les, hraniční úsek Jestřebský les

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	-	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
2.	-	2	-	-	míst. původu

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
3.	-	2	-	-	míst. původu
4.	-	1	-	MS	zaobl. čtyřhran
5.	-	1	-	-	míst. původu
6.	-	1	-	-	zaobl. čtyřhran
7.	-	1	-	značka	čtyřhran, obr. 9
8.	-	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
9.	-	1	-	-	míst. původu
10.	-	1	-	-	míst. původu
11.	-	1	-	MS	zaobl. čtyřhran, obr. 10
12.	1	1	-	MS	zaobl. čtyřhran
13.	-	1	-	MS	zaobl. čtyřhran
14.	-	1	-	MS	zaobl. čtyřhran
15.	-	-	-	-	míst. původu
16.	-	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
17.	-	-	-	HP	zaobl. čtyřhran
18.	-	1	-	MS	zaobl. čtyřhran
19.	-	1	-	-	míst. původu

H poř. č. 7 se jmenuje Thingstein.²⁶ Od horní obdélníkové strany označené maltézským křížem se odklánějí dvě protilehlé strany, přičemž na straně přivrácené k jihlavskému panství je vytesána lineární značka. Podél okraje lesa Lhotky vede hranice k Sokolíčku. V těsné blízkosti silnice u kapličky se nachází H, jehož strana přivrácená k brtnickému panství je půlena vodorovnou rýhou. Pod ní se nalézá letopočet 1696. Horní část je nečitelná.

Stonařov, hraniční úsek Lhotka

poř. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	1	1696	-	zaobl. čtyřhran, obr. 11

Na hranicích mezi Sokolíčkem a Jestřebským lesem byly 4 H a 11 hraničních hromad. Dnes jsou zde 2 H.

Sokolíčko, hraniční úsek Jestřebský les

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	-	1	1854	-	zaobl. čtyřhran
2.	25	-	-	-	zaobl. čtyřhran

Krátký úsek hranice mezi Sokolíčkem a Uhřínovicemi vede zpočátku při lesní cestě, od které pak odbočuje hraniční příkop severním směrem v délce asi 300 m. Zde se hranice ostře lomí k východu. Bylo zde 5 H a 2 hraniční hromady.

Sokolíčko, hraniční úsek Uhřínovice

poř. č.	evid. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	156	1	-	-	zobl. čtyřhran
2.	155	-	-	-	zobl. čtyřhran
3.	154	1	-	-	zobl. čtyřhran
4.	152	1	-	-	zobl. čtyřhran
5.	150/83	1	-	-	zobl. čtyřhran

Po souběhu s jižním okrajem Rosic vede hranice Příseckým potokem mezi Rosicemi a Uhřínovicemi přes Marků rybník a rybník Hraničák až k vodárenské nádrži ZD Rovnost Brtnice. Na úseku byly dříve 3 H. Dnes pouze jeden H stojí pod hrází rybníka, který se podle něj jmenuje Hraničák. Je opatřen písmeny HP a křížem.

Hranice mezi Rosicemi a Přísekou začíná pod vodárenskou nádrží a stoupá proti levému přítoku Příseckého potoka až do blízkosti čížovských hranic, podél kterých vede cesta. Na tomto úseku se nacházelo 5 H.

Cesta podél východního okraje Čížova je hraniční. Při ní bylo 17 H. Na obou úsecích se nezachovaly H.

U hranic se Studénkami sestupuje hranice v místě bývalého prameniště hraničního potůčku, kde je dnes betonová skruž na jímání vody, k silnici II/405 Příseka - Brtnice. U silniční propustě stojí socha sv. Jana Nepomuckého s monogramem WS a letopočtem 1779 na barokním dřívku. Hranice po překročení silnice sleduje meandrující potůček, který vtéká do rybníka Šerifáku. Za ním se napojuje na polní cestu vedoucí do Studének.

Hranice mezi Studénkami a Přísekou byla vymezena 4 H bez udání letopočtu. První H označoval přechod přes silnici, další 3 vymezovaly hranici podél jihovýchodního okraje lesa In Nisch. V terénu nebyl zjištěn žádný H.

3.7. Hranice s puklickým panstvím

Na jihovýchodním okraji Studének odbočuje ze silnice III/4051 Studénky - Puklice polní cesta Na hraničkách do Puklic. Vede kolem parcelovaných pozemků bývalého puklického velkostatku až k domu č. 24 náležejícímu ještě do studenského katastru. Za ním překračuje hranice silnici III/4052 Puklice - Petrovice a po 300 m ji opět přetíná nalevo od hájenky. Odtud směřuje ke kosovskému území po svahu lesa zvaném Neutrální leč.²⁷ Při studenských hranicích se nacházely 34 H. Dnes se zde nenachází žádný.

S Kosovem hraničí Puklice v zalesněném údolí, jehož středem protéká hraniční potok k řece Jihlavě. Zde jej překračuje bývalá Fabrická cesta do Malého Beranova.²⁸ Hranice před řekou Jihlavou končí krátkým úsekem s Petrovicemi. Na puklickém úseku bylo 11 H a petrovickém 2 H.

3.8. Hranice s panstvím Velký Beranov

Na straně velkoberanovského panství jsou hraniční úseky složeny z okrajových území obcí Bradla, Velkého Beranova, Malého Beranova a v závěru opět Velkého Beranova. Na protější jihlavské straně to jsou hraniční území obcí Kosova, Handlových Dvorů, Henčova a Měšina. Zpočátku je téměř polovina délky hranice vytvářena řekou Jihlavou, a to až před mlýn Hůlová, kde hranice strmě stoupá od řeky proláklinou Vrbových vršků proti přítoku řeky. Odtud pak vede lučním žlabem a směřuje do zástavby Nových Domků. U domu č. 132 překračuje silnici II/602 Jihlava - Velký Beranov a ve směru účelové komunikace vede lesem k Měšínskému potoku. Hranice končí krátkým úsekem měšínského území tvořeným západním okrajem rybníka Čtyřka²⁹, dříve Hamerl Teücht.³⁰

Při kosovských hranicích s Bradlem byl 1 H, s Malým Beranovem také 1 H. Handlovy Dvory hraničily s Malým Beranovem 2 H. Úsek Henčova s Malým Beranovem měl 6 H a s Velkým Beranovem 20 H. Krátký měšínský díl byl v terénu vyznačen dvěma přítoky hraničního rybníka, a to od severního okraje henčovského území přítokem ze Špitálského lesa a kratším přítokem z východní strany. Hranice zde byla vyznačena 7 H. Poslední H stál u hranic panství Velký Beranov a Luka nad Jihlavou u východního přítoku rybníka. Nesl letopočet 1787 a písmena HS, HW, HS.

3.9. Hranice s panstvím Luka nad Jihlavou

Hranice začínala u zmíněného H a směřovala lesem zvaným Auf der Hau a Im grünen Wald k území Ždírcu. Byly zde 42 H, z toho 2 s letopočtem 1575, 2 s l. 1753 a písmeny HW (Herrschaft Wiese), 1 s l. 1787, písmeny H.I. a H.W, 1 s písm. HW, 1 s písm. W.I. a 1 s písm. I.W.

Dnešní trasa hranice mezi územím Měšina a Rytířska je na začátečním úseku narušena stavbou dálnice D 1 Brno - Praha. Za dálničním násypem přibližně ve vzdálenosti 50 m začíná hraniční příkop, který směřuje do Zeleného lesa. Dál pokračuje podél lesní cesty kolem území Rytířska.

Měšín, lesní část Zelený les, hraniční úsek Rytířsko

poř. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
1.	1	-	-	míst. původu
2.	1	-	-	míst. původu
3.	-	-	-	míst. původu
4.	1	-	-	míst. původu
5.	1	A 1753	HW IGLER	zaobl. čtyřhran
6.	1	A 1753	H:W: IGLER	zaobl. čtyřhran, obr. 12
7.	1	A 1753	H:W: IGLAUER	mimo příkop

poř. č.	poč. křížů	letopočet	označení	poznámka
8.	1	1787	HW, HI	zaobl. čtyřhran
9.	1	-	-	míst. původu
10.	1	-	-	míst. původu
11.	1	-	-	míst. původu
12.	1	-	-	míst. původu

H poř. č. 1 je na straně k louckému panství nečitelný, z opačné strany jsou mezi dvěma vodorovnými žlábkami stopy po číslicích. Letopočet 1575 se nepodařilo identifikovat.

3.10. Hranice s panstvím Stráž - Štoky

Hranice mezi Měšínem a Ždírcem vede nejdříve lesem. V další části je dnes vymezena trasou zmeliorovaného potoka, který asi uprostřed své délky přechází silnici II/352 Měšín - Ždírce a v mírném spádu pokračuje loukami až před silnici III/3523 Stráž - Ždírce.

V počátečním lesním úseku bylo 12 H, zbytek hranice vyznačoval potok. Začátek hranice se jmenoval *Bey drey Steinern*.³¹ V lesní části se nenacházejí žádné H, pouze na začátku zmeliorovaných luk stojí žulový kvádřík. Před komunikací ze Stráže do Ždírci se hranice lomí v pravém úhlu jihozápadním směrem a mírně stoupá do lesnatého svahu. Hraniční příkop zde slouží jako svodnice. Ve svém kulminačním úseku vede při okraji strážských polí.

Nachází se zde H s křížem ev. čís. 486 a v přibližně stometrové vzdálenosti další ev. č. 284. Číslovanou stranou jsou orientovány k měšínským pozemkům. Dále směřuje hranice do údolí, kde překračuje přítok Zlatého potoka a stoupá k dálnici. Dříve zde bylo 15 H, z toho 8 v lese. V terénu se nevyskytuje žádný.

Hranice s Herolticemi probíhá při dálnici a po jejím překročení vede krátce podél silnice II/352 Měšín - Jihlava, přechází ji a dotýká se západního okraje Špitálského lesa. Bylo zde 27 H. Henčovský úsek hraničící s Herolticemi tvořily dva rybníčky. U spodního byla hráz součástí hranice. Mezi rybníčky se nacházelo 10 H. Dnes je zde orné pole.

Podél území Hruškových Dvorů vede hranice nedaleko zmeliorovaného potoka a končí severozápadně od silniční propustě pod místní komunikací z Heroltic do Bedřichova v blízkosti dřevěnomlýnských hranic. Dříve zde bylo 12 H. Jméno pozemku Hruškových Dvorů na hranici s Herolticemi a Dřevěnými Mlýny Granzstein pochází od žulového hraničního jehlanu stojícího zde od roku 1750 na zemské hranici.

4. Závěr

Ještě před utvořením celku jihlavského pozemkového vlastnictví docházelo na začátku a v průběhu kultivační fáze území k tvorbě hranic mezi jednotlivými vesnickými plužinovými jádry, které závisely na hospodářských, ale i značně na terénních možnostech. Hranice se ustalovaly na okrajových vymýcených a vyždářených pozemcích, u vodních toků a při komunikacích. Zároveň byly vyznačovány ve svém průběhu dostupnými

prostředky jako hromadami kamení, hlíny nebo dřeva, zářezy na stromech i jednotlivými kameny.

Takto stanovené "územní katastry" procházely postupně různými změnami, než nabyly trvalejšího tvaru. Změny byly způsobeny zanikáním plužin vesnic nebo v důsledku změn ve způsobu hospodaření. Příkladem rostoucí zemědělské extenzity je zvětšování plužiny Stonařova na úkor plužin Falknova, Otína, Pfaffendorfu, Lhotky a Zhořce, vesměs zaniklých, pouze v případě prvních dvou znovu obnovených vsí.³²

Hraniční linie vyjadřující rozsah jihlavského panství byla výsledkem dynamického působení plužinových jader jednotlivých vsí. V některých případech se jevila i protikladně vůči jejich mezím. Na okraji totiž bývala pole, jejichž obrysy nebyly v hranicích ustáleny.

Jihlavská vrchnost půdu nejen evidovala v pozemkových knihách, ale i vymezovala vůči okolním vlastníkům. S tím souvisela i nutnost revize a obnovy hranice. Tímto úkolem byli při jednáních z její strany pověřeni úředníci vrchnostenského úřadu, zástupci městské a obecní správy: královský rychtář, starší radní, vrchní úředníci hospodářští, právní (advokáti), magistrátní; vrchní a revírní myslivci, lesmistři a městští kováři, rychtáři, přisedící, sedláci se syny, pomocný lesní personál a v případě potřeby i církevní zástupci (faráři).

Komise se scházely nejčastěji v červnu a v červenci. Zjišťovaly polohu, počet, úplnost, stav a vybavenost H evidenčními čísly, kříži, letopočty, iniciálami panství, nápisy, značkami a podložími.

V popisech hranic jsou údaje o hraničních potocích, cestách, stromech, keřích, hromadách, hrázích, rybnících, příkopech a o sousedních pozemcích rustikálních majitelů, kteří jsou uváděni jménem, příjmením a místem bydliště. Vzdálenosti mezi H jsou uváděny buď v krocích, později v sázích a stopách. Evidenční číslování, které je patrné v různé míře, souviselo až s novou systematizací a oceněním lesních celků v polovině minulého století.

Zjišťujeme, že některé H jsou bez značení křížem. Převažují s jedním křížem, krajní počet jsou tři. V terénu se vyskytuje typ řeckého, maltézského, latinského a berličkového kříže, a to nejčastěji uprostřed na horní oblině, nebo z boku směrem k panství.

Letopočty jsou tesány buď celé, nebo zkrácené. Výskyt H s časovým určením je v jednotlivých hraničních úsecích následující: statek Rantířov 2x 1690, 1x 1852; panství Třešť 11x 1557; panství Brtnice (úsek Nepomuk) 1x 1786; panství kláštera v Nové Říši 1x 1768; panství Brtnice 1x 1696, 1x 1787, 5x 1800, 1x 1854; panství Luka nad Jihlavou 3x 1753, 1x 1787.

Nápisy FRIDE (FRIEDEN) označují místa hraničního smíru. Z pramenů bylo zjištěno, že nejstarší takto označený H měl letopočet 1653 na hranicích Salavice - Jezdovice. V terénu zůstaly s tímto nápisem dva H na hranici Otín, lesní část Farský les, hraniční úsek Pouště a Dlouhá Brtnice, lesní část Bukový les, hraniční úsek Nepomuk. Třikrát se vyskytuje nápis IGLER (IGLAUER) na hranici Měšín, lesní část Zelený les, hraniční úsek Rytířsko.

Čtyři H mají vytesánu lineární značku. První na hranici Loučky, Bernovec, hraniční úsek bývalého jezdovického revíru, další dva Otín, lesní část Farský les, hraniční úsek Pouště, poslední Stonařov, lesní část obecní les, hraniční úsek Jestřebský les. Jako znamení slouží též pětিলistá růže na H nacházejícím se při hranicích dlouhobrtnických, pavlovských a otínských pozemků. Podle pramenů byl znak ježka na třech H na začátku společné dlouhobrtnické a opatovské hranici.

V toponymii oblasti je existence a výskyt H a hranic doložen pomístními jmény Troják u Dlouhé Brtnice a Hladova, Thingstein u Stonařova, Hraníčák u Pavlova a Rosic, U baby u Otína, Bey drey Steinem u Měšina. Sturtzen Stein, Staffelstein v Loučkách, Neutrální

leč u Studének, V rozepři u Dlouhé Brtnice, Na hraničkách U Hladova a Studének, U hranic u Stájiště, Grenzfelder u Salavic, Granzstein u Hruškových Dvorů.

Univerbizované nářeční pojmenování Troják označuje H nacházející se na rozmezí tří hranic. V terénu se liší od ostatních převážně trojúhelníkovým tvarem, větším rozměrem a hojnějším vybavením hraničními znameními. Pro název běžného H se v oblasti užívá nářeční pojmenování hraničák, pouze na území bývalého brtnického panství sádovec.

Mimo kamenných H se v hraničních popisech vyskytují hraniční hromady (Leberhaufen), které byly používány jen na brtnickém panství.

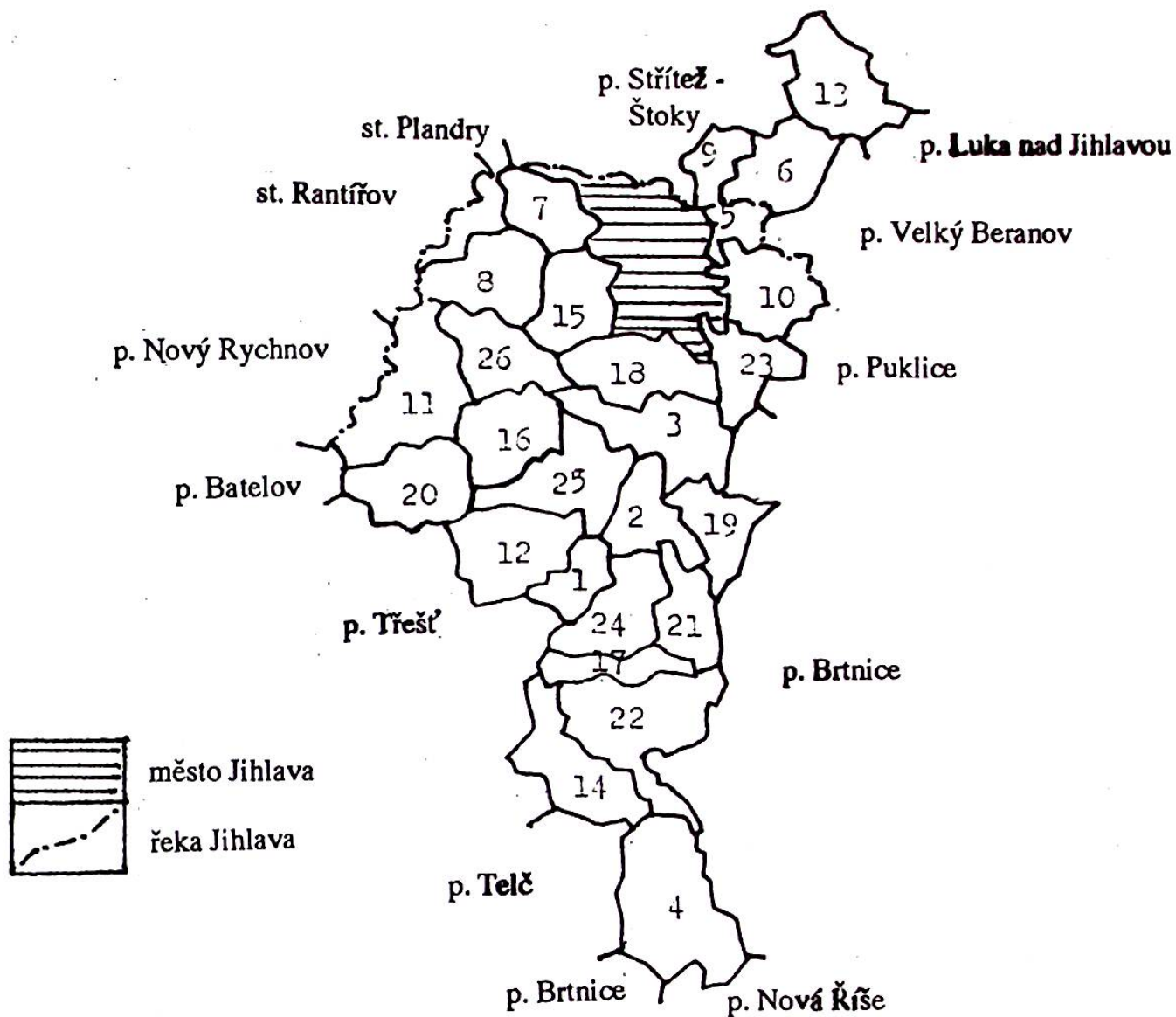
Před nežádoucí manipulací a pro potřeby identifikace byly některé H zabezpečeny podložími (signum normale) obvykle směsí skla, kovářské strusky a cihlové drti. Ze stejných důvodů byli na důležitá nebo sporná místa přiváděni chlapci, aby se svědectví o nich udrželo v další generaci.

Množství H, jak vyplývá z přehledů, je ve srovnání s minulostí podstatně menší. V polním terénu se nevyskytují, přetrvaly pouze v lesích a jejich okrajích. Druhotně dnes slouží jako stavební materiál nebo zpevňují povrch venkovských dvorů.

POZNÁMKY

- 1 Hoffmann, František, *Jihlava v husitské revoluci*, 1961, Havlíčkův Brod, s. 145.
- 2 Jaroš, Zdeněk, *Jihlavská měšťanská heraldika* - 1. část, Vlastivědný sborník Vysočiny, Oddíl věd společenských, VI., 1988, s. 83-132; týž: *Jihlavská měšťanská heraldika* (II. část), VSV, VII. 1990, s. 81-128.
- 3 Správou pozemkového majetku v místě byl ve Stonařově pověřen jihlavský měšťan Baltazar Jungmeyer, d' Elvert, Christian, *Geschichte und Beschreibung der königlichen Kreis- und Bergstadt Iglau in Mähren*, Brünn 1850, s. 223. Dům, ve kterém bydleli jihlavští správci, se nazýval Herrenhaus. Pro evidenci usedlostí založila vrchnost pozemkové knihy jednotlivých vsí.
- 4 Okresní archiv Jihlava, Městská správa Jihlava do r. 1848, Vrchnostenský úřad, 1551-1850 (1884), IV. Mapy. Mapy moravských vsí z konce 70. a poč. 80. let 18. st.
- 5 OAJ, Měst. spr. Jihlava do r. 1848, Inventář sv. 22, Lesní úřad 1711-1953 (1960), inv. č. 1 Beschreibung über die Nahmen und Situation des Flächen Inhalts etc. (1800), inv. č. 3 Prothocoll Uiber Sämtliche obrigkeitl. Waldgränzen etc. (1787-1834), inv. č. 4 Grenzbeschreibung Protocoll-Grenzbeschreibungen der, der stadgemeinde Iglau etc. (1852-1874).
- 6 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Inv. sv. 22, Les. úř. 1711-1953 (1960), inv. č. 3, Prothocoll Uiber..., Dorf Fussdorf Granitz... s. 97-103.
- 7 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Inv. sv. 22, Les. úř. 1711-1953 (1960), inv. č. 3, Prothocoll Uiber... Gränz Beschreibung und Erneuerung zwischen den zur Stadt Iglau unterhänigen Gemeinden Obergos und der obrigkeitliche Wald Prodles etc. 1. September 1834, s. 134-140.
- 8 OAJ, Měst. spr. Jihl., Inv. sv. 1, Listiny (1240) 1269-1900 (1929), inv. č. 651.
- 9 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Hospodář. spr. (1536) 1726-1792, III. Registratura, inv. č. 22, Granitz Beschreibungen, des Mahrishen, als auch böhmischen Seite, De dato Mahrishen 8. Jully 1693, böhmischen Anno 1655.
- 10 Na sporná místa byli přiváděni mladí chlapci, aby v budoucnu svědčili, kudy vedla hranice. Jejich paměť byla podpořena výpraskem.
- 11 Lesní území patřilo stonařovskému kostelu.
- 12 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Inv. sv. 22, Les. úř. 1711-1953 (1960), inv. č. 3, Prothocoll..., Gränze Beschreibung zwischen der Hoch - Reichs - gräfl. Herbersteinischen Herrschaft Triesch und der k. Stadt Iglau, s. 1-12.

- 13 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Inv. sv. 22, Les. úř. 1711-1953 (1960), inv. č. 4 Grenzbeschreibungs Protocoll... Revier Popitz... s. 125.
- 14 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Inv. sv. 22, Les. úř. 1711-1953 (1960), inv. č. 3, Prothocoll Uiber... Gränitz Beschreibung und entscheidung zwischen der herrschaft Pirnitz und der K. Stadt Iglau, s. 71-73.
- 15 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Hosp. spr. (1536) 1726-1792, III. Registratura, inv. č. 22 Granitz Adjustung zwischen dem Löbl. Kloster und stiftt Neurisch und Konigl. Stadt Iglau Guter Lang Pirnitz bey dem dorff Leidenhunger und Lautschka Teucht de dato 29 May 1739.
- 16 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Inv. sv. 22, Les. úř. 1711-1953 (1960), inv. č. 3, Prothocoll..., Gränz Verneuerungs = Instrument zwischen der K. Stadt Iglau und löbl. Stiftt Neurisch... 19. Juni 1786, s. 109-114.
- 17 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Hosp. spr. (1536) 1726-1792, III. Reg., inv. č. 22, Granitz -ausgleichung zwischen der Graf Collaltischen Herrschaft Pürnitz, und der königlich Stadt Iglau Guter Lang Pürnitz Beym Lautschka- Teücht de dato 1736.
- 18 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1848, Inv. sv. 22, Les. úř. 1711-1953 (1960), inv. č. 3, Prothocoll... Granitz Beschreibung zwischen der Herrschaft Pirnitz und der K. Stadt Iglau, s. 74-90.
- 19 Farní úřad Stonařov, listiny, V nájemní smlouvě mezi Burianem z Valdštejna a na Brtnici a stonařovským farářem Mikulášem z roku 1539 se uvádí: *...Zvrchupsaný (farář Mikuláš - pozn. autora) drží rybníček zvaný Masařovský, který topí naše grunty, neb potok dělí hranice zhořecké a stonařovské, kterýžto rybníček (je) má topit až do kamene, na kterém (je) kříž.*
- 20 Státní oblastní archiv Brno, sign. D 9, Horní Kosov č. kart. 427, č. mapy 1781, Hosov č. kart. 187, č. mapy 771, Kostelec č. kart. 721, č. mapy 3033, Salavice č. kart. 584, č. mapy 2465, Beranovec č. kart. 2036, č. mapy 480, Suchá č. kart. 124, č. mapy 522, Prostředkovice č. kart. 370, č. mapy 1550, Otín č. kart. 449, č. mapy 1881, Dlouhá Brtnice č. kart. 99, č. mapy 416, Stonařov č. kart. 592, č. mapy 2502, Sokolíčko č. kart. 129, č. mapy 542, Rosice č. kart. 535, č. mapy 2253, Kosov č. kart. 142, č. mapy 586, Handlovy Dvory č. kart. 156, č. mapy 636, Henčov č. kart. 159, č. mapy 650, Měšín č. kart. 367, č. mapy 1542, Hruškové Dvory č. kart. 22, č. mapy 92.
- 21 OAJ, Měst. spr. Jihl. do r. 1948, Inv. sv. 22, Les. úř. 1711-1953 (1960), inv. č. 4, Grenzbeschreibungs Protocoll N. 21, Haberplatz und Altehau, s. 201.
- 22 Informace p. Václava Mácy, Otín 1.
- 23 Informace p. Jana Jirků, Dlouhá Brtnice.
- 24 Informace p. Františka Stancla, Hladov.
- 25 Jde o bývalý Masařovský rybník.
- 26 Večeřa, Jan, *Domovopis Kněžic u Jihlavy, farní a školní obce*, Jihlava 1937, s. 29.
- 27 Pomístní jméno označuje honební revír v hraničním prostoru mezi Mysliveckým sdružením Puklice a MS Kosov.
- 28 Chodili po ní dělníci z Puklice do textilní továrny v Malém Beranově. Dříve Böhmer Steig, OAJ Měst. spr. Jih. do r. 1848, Vrchnosten. úř., 1551-1850 (1884), IV. Mapy, č. 940, Prototypon des Doerfes Gossau 1779, kreslil F. V. Finkoir.
- 29 Inf. p. Jiří Žáček, Měšín.
- 30 OAJ, Měst. spr. Jih. do r. 1848, Vrchn. úř., 1551-1850 (1884), IV. Mapy, č. 943, Mappa des Dorfs Misching 1781, kreslil Fr. Bourischek. Na potoku tekoucím do Měšína byl vybudován systém rybníků. Pod prvním rybníkem Hamerl Teücht se nacházely Mittere Teücht, Untere Teücht, další bez názvu a poslední návesní. Dnes se k označení rybníků používá číslování. Rybník Mittere Teücht byl zrušen v souvislosti se stavbou dálnice.
- 31 OAJ, tamtéž, č. 943.
- 32 Měřínský, Zdeněk, *Poznámky k možnostem rekonstrukce území zaniklých středověkých vesnic na jižní a jihozápadní Moravě*, HG, 1983, s. 177-199.

1. Moravská část území jihlavského panství.

Statky jihlavského panství

1. Beranovec	10. Kosov	19. Rosice
2. Cerekvička	11. Kostelec	20. Salavice
3. Čížov	12. Loučky	21. Sokolíčko
4. Dlouhá Brtnice	13. Měšín	22. Stonařov
5. Handlovy Dvory	14. Otín	23. Studénky
6. Henčov	15. Pístov	24. Suchá
7. Horní Kosov	16. Popice	25. Vılanec
8. Hosov	17. Prostředkovice	26. Vysoká
9. Hruškové Dvory	18. Rančířov	

2. Hosov, hraniční úsek s Rantiřovem, hraničník poř. č. 4.

3. Hosov, hraniční úsek s Rantiřovem, hraničník poř. č. 8.

4. Loučky, Beranovec, hraniční úsek bývalého jezdovického revíru a Zadní Pouště
hraničník poř. č. 20. Levá strana je orientována ve směru toku hraničního potůčku.

5. Otín, lesní část Farský les, hraniční úsek Pouště, hraničník poř. č. 4.
Hraniční smírčí kámen, nápis FRIDE, výška 107 cm. Pohled ze strany jihlavského panství.

7. Otín, lesní část Farský les, hraniční úsek Pouště.
hraničník poř. č. 28. Výška 73 cm, lineární značka,
poloha u hranice se Stájíštěmi.

6. Otín, lesní část Farský les, hraniční úsek Pouště,
hraničník poř. č. 9.

8. Otín, společná hranice pavlovských a dlouhobrtnických pozemků,
hraničník poř. č. 1 zvaný Troják.

9. Dlouhá Brtnice, lesní část Bukový les, Loučský les, hraniční úsek Hladov,
hraničník poř. č. 7. Hranice novoříšského a brtnického panství, poloha V zálomí.

10. Stonařov, část obecní les, hraniční úsek Jestřebský les, hraničník poř. č. 7 zvaný Thingstein, lineární značka.

11. Stonařov, část obecní les, hraniční úsek Jestřebský les, hraničník poř. č. 11

12. Stonařov, hraniční úsek Lhotka, hraničník poř. č. 1.

13. Měšín, lesní část Zelený les, hraniční úsek Rytířsko, hraničník poř. č. 6.

Historische Erkundung der mährischen Grenze der Iglauer Domäne

Lubomír Peltan

Der Artikel beschreibt die Grenzen zwischen der mährischen Seite der Iglauer Domäne und den benachbarten Domänen: den Gütern Plandry, Rantířov, den Domänen Nový Rychnov, Batelov, Třeřt', Telč, Brtnice (Abschnitt Nepomuk), das Prämonstratenkloster Nová Říše, Brtnice, Puklice, Velký Beranov, Luka nad Jihlavou und Stříteř - Štoky.

Die ältesten Beurkundungen der Grenzlinie beziehen sich auf das Gebiet des Gutes Rantířov, die Domänen Třeřt', Brtnice und das Prämonstratenserkloster in Nová Říše.

Der gesamte Verlauf der Grenze wurde von 1986 bis 1989 im Terrain erforscht. Der ermittelte Zustand ist in Tabellen erfasst und in Texten mit Karten von Indikationsskizzen des stabilen Katasters der Randdörfer der Iglauer Domäne im Jahr 1835 dieses Gebiets dargestellt.

Aus dem Überblick wird ersichtlich, dass die materiellen Zeugnisse des Grenzverlaufs abnehmen bis auf diejenigen, welche in den Wäldern und ihren Randzonen überdauerten.

Adresa autora:

Lubomír Peltan, Stonařov 292.